

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczta u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 20.

Magyar vámtarifa.

Ugy látszik, a kiegyezési tárgyalásoktól nem sok eredményt vár maga a kormány sem. A husz törvényjavaslat egy hónap óta a parlament előtt fekszik, de még csak a bizottság elé sem került, pedig ha a hitelszövetkezeti javaslat tárgyalásával elkészül a Ház, mehet vakációzni, mert néhány viczinálison kívül semmi más javaslat nincs tárgyalásra előkészítve.

A kiegyezési kísérletezések most vannak ugyan még az utolsó stádiumban. Az osztrák miniszterek most töltöttek néhány napot Budapesten.

Beavatott körökből vett hírek szerint a provizorium meghosszabbítása volt a tanácskozás tárgya. Thun miniszterelnök nem remél sikert a bécsi parlament tárgyalásaitól s más expedienst nem talál, mint újabb provizoriumot létesíteni. Bánffy azonban — így beszél a kormánypárton — nem akar belemenni az újabb provizorium tervébe. Igaz, ugyan, hogy szükség esetén engedni is tud Bánffy és pártja, de ma még erősen tartja magát. Elég volt, azt tartja, az eddigi próbálkozásból.

Junius első felében kezdi meg a Reichsrath a kiegyezési javaslatok tárgyalását. Tudjuk a múlt novemberi tárgyalások tanulságos és épületes történetéből, mibe került Bosleninak és Abrahamovicsnak míg a provizoriumi javaslat öt paragrafusát keresztül hajtották az első olvasás-on. Azt is megtanultuk, a novemberi napok emlékezetes epizódjaiból, hogy mennyire van ettől még a —

»Zweite Lesung«. Pedig míg ezen keresztül nem megy a 20 darab kiegyezési javaslat, addig még a bizottságban sem engedi tárgyalatni Bánffy a benyújtott javaslatokat.

Addig azonban mégis előkészíti az önálló berendezkedésre szükséges intézkedéseket.

Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter a magyar képviselőháznak múlt év decemberében hozott határozatához képest elkészítette és a minisztertanács elé terjesztette az *autonom magyar vámtarifát*. Ez a tarifa 400 vámtételt tartalmaz s a vámok három fajtára vannak osztva és pedig finánczvámkra, melyek a belföldön elő nem állítható árucikkekre vettnek, védvámokra, melyek a nálunk is előállítható iparcikkekre vonatkoznak és prohibítív vámokra, melyek főleg a mezőgazdasági terményekre vonatkoznak. A tervezet a minisztertanács által elfogadtván, a határozat rendje szerint az illetékes tényezők véleményének beszerzése következett. A kereskedelemügyi miniszter tehát most a *kereskedelmi és iparkamarákhoz*, a földmívelésügyi miniszter pedig az ország nagyobb *gazdasági egyesületeihez* leiratot intézett, ismertetve az autonom vámtarifára vonatkozó adatokat, egyben kívánságaik és nézeteik közlését kérve ebben az ügyben. A leirat azt a felszólítást is tartalmazza, hogy a véleményeket minél rövidebb idő alatt terjesszék föl a kormányhoz.

Tehát komolyan készül az önálló magyar vámtarifa. Mikor fog megvalósulni? Csak a jó Isten tudja, de készülni reá mindenesetre tanácsos és indokolt.

A kereskedelmi és iparkamarák, kü-

lönösen pedig a gazdasági egyesületek minél behatóbban foglalkozzanak a dologgal. Most van alkalmuk előadni szabadon óhajtaikat s eljuttatni azokat az illetékes körök elé. Ma már kormánykörökben is jobb szemmel nézik az agrár törekvéseket, de ha nem is fogja a kormány e tekintetben kielégíteni és alkalom adtán megvalósítani az erre irányuló óhajtasokat és tervezeteket, a mulasztásért ne terhelje a felelősség a gazdasági egyleteket.

Harmincz esztendő alatt eléggé ki lehetett tapasztalni a mai vámrendszer hibáit és súlyos következményeit, most talán alkalom nyílik orvosolni azokat, — nemzet és haza ellenes bűn lenne elmulasztani az alkalmat. A felelősséget az esetleges mulasztásokért nehéz lenne elvállalni.

Szállítás kedvezmény a kenyérrre.

A kereskedelemügyi miniszter, a főváros tanácsának kérelme folytán, a lisztnek nagy árára való tekintettel, elrendelte, hogy bármely magyar vasuti-állomástól Budapestre rendelt kenyérszállítmányokat a magyar államvasutak vonalain július végéig a következő fölötte mérsékelt díjtételek alapján szállítsák. Egész kocsirakományokban, 10,000 kilogramm után való fizetés mellett, kocsiként 2 frt kezelési illeték és a szállítása, adó hozzászámításával. Tetszés szerinti mennyiségekben, 100 kilogramm és 1 kilométerenként 0.12 krért, 100 kilogrammonként 4 kr. kezelési illeték és az 5%-os szállítási adó fölszámítása mellett. Ez a kedvezmény már május hó 17-én életbe is lépett.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy leány, meg egy legény.

Irtá: Cyclamen.

Önérzetes, büszke ember volt Bajor Ödön. És szerelmében sem tagadta meg magát.

Mikor megtudta, hogy a leány — kit ő oly forrón szeret — hűtlen lett hozzá, majd hogy meg nem szakadt a szíve bánatában. De nem engedte át magát a fájdalomnak. Kis ideig mégis eltűnődött rajta: Hát azok az édes szavak, az a könyörgő tekintet csak tettetés volt? Aztán egész könnyedén vette a dolgot. Ha ő úgy, én is úgy, mondogatta. Legalább úgy látszott, hogy nem törődik az egészszel semmit, de csak látszólag, mert sokszor, nagyon sokszor sajdult meg a szíve a gondolatra, hogy többé nem ő bírja a szép Vilma szívét. De büszkesége nem engedte, hogy ezt valakivel is észrevétesse. Oly hideg, közönyös hangon beszél Vilmával, hogy szinte maga sem hitte volna, hogy képes erre.

* * *

Hosszu időre kellett Bajornak elutaznia. Még egyszer akart Vilmával beszélni.

Bucsuzni ment hozzá.

— Hosszu ideig nem fog most engem látni

Vilma — szólott hozzá. Tudom hogy haragszik reám amiért azt a pár kis levélkét amit maga nekem elelőtt régen írt, nem adom vissza. Nem akarok haragjával elutazni. Ime, visszahoztam leveleit, melyet egy kis moral kíséretében át fogok adni.

A moral pedig fog állani a következőkből:

— Máskor ne levelezzen maga fiatalemberekkel és ha már ir is egyiknek, ne oly modorban, mint ahogy ezek vannak írva. Ha ezt valaki másnak írta volna, ki kevésbé vigyáz a maga hírnevére, mint én, úgy nagyon könnyen kompromitálhatta volna magát ezekkel a levelekkel. Azonfölül, mikor most egy éve megismertük egymást, maga többre jogosított viselkedésével — mint amennyit beváltott.

Emlékezzék csak vissza. Egy alkalommal, midőn társasjátékot játszottunk s kezeinknek véletlenül érintkezni kellett, nem maga szorította-e meg hevesen az én kezemet? Tudja-e, hogy ez az, amiért én szerelmem daczára sem tudtam igazán hinni a maga szívében? Pedig megjelenése, kedves, vidám csacsogása elbűvöltek, de szinte megrettentem a gondolatra, hogy mily könnyen bevezető vár egy fiatal leány szíve.

Beszédem elejére különben ezt a megjegyzést kellett volna tennem.

— Szükségtelen talán magának, kedves Vilma mondanom, hogy a köztünk beteretelt viszonyt mindennek inkább lehet nevezni, csak

szerelmi viszonynak nem. Én nem tudtam hinni magának és maga sohasem szeretett őszintén.

Vilma e beszéd alatt bámuló kék szeméit Ödönre mereszté. Ha mindenre, de erre nem volt elkészülve. Láta, hogy itt semmi más nem hozhat fel saját védelmére, mintha őszinte lesz azzal szemben, kit egész szívéből szeretett.

— Édes Ödön — szólott — ha tudná, mi kényszerített arra a viselkedésre, melyről maga oly megvetőleg beszél — nem ítélne el. Őszintén fogok magával beszélni s meglátja, visszavonja előbbi sértő szavait.

— Lehet.

— Nem csak lehet, de bizonyos. Hallgasson meg. Beszédem oly bizalmas természetű lesz, amilyen bizalmasan leány nem szokott fiatal emberekkel beszélni. De teszem ezt azért, hogy magyarázatát adjam eddigi különös viselkedésemnek.

Remegő hangon kezdé beszédét Vilma.

— Miután őszinteséget ígértem, szóról-szóra elfogok magának mondani mindent.

Szerettem! Nagyon, véghetetlenül és mégis boldogtalan voltam, daczára annak, hogy szerelmemet viszonozta. De én nem a szerelmesek vakságával ítéltem meg őt. Nem, sőt minden hibáját nagyitva láttam. Könnyelmű volt. Jellemtelen. Egyedül azt hozhatta védelmére, hogy engem nagyon szeretett. És én megvetéssel, undorral gondoltam mindig reá. Emellett sze-

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, május 20.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Lukács miniszter jelentést nyújt be a magyar államvasutak gépgyára kezelésének átvételéről a kereskedelmi tárczától.

Napirenden van Kossuth Ferencz képviselő indítványának indokolása a harmincz milliós póthitel tárgyában.

Továbbá a szövetségi javaslat részletes tárgyalásának folytatása.

A rejtélyes 30 millió.

Kossuth Ferencz: Rámutatott a kiegyezési törvény rendelkezésére és bizonyította, hogy a 30 milliós póthitel nagy alkotmányos sérelem, melyért a parlament előtt a Bánffy kormány felelős.

Nincs oly állami érdek, mely megkövetelhetné a törvényben megírt eljárási mód teljes mellőzését. A delegáció, mely mindent megszavaz, ma már csak az alkotmányosság halvány lárváját viseli és semmi érdeke sincs a nemzet iránt, midőn az általános szegénység idején 30 milliót minden lelki furdalás nélkül odaad a hadügyi kormánynak.

A miniszterelnök felelős ezért a 30 millióért, a miniszterelnök tudja is, hogy felelős érte, feleljen hát a parlamentnek. (Ugy van! Ugy van! balfelől). Könnyű lesz felelni a miniszterelnöknek, mert hiszen ebben a parlamentben nem a kormány függ a többségtől, hanem a többség a kormánytól.

A következő indítványt terjeszti a Ház elé:

Utasítja a képviselőház a kormányt, hogy a póthitelek használatához való hozzájárulásában tartsa meg az alkotmányos formát és fejezze ki rosszallását, hogy a 30 milliós póthitele ezt megtenni elmulasztotta. (Zajos helyeslés balfelől).

Báró Bánffy Dezső: Kossuth Ferencz merőben téved, mert azt a 30 milliót még senki sem költötte el és csak most kéri ennek a póthitelnek a megszavazásához a delegáció hozzájárulását. Nem költötték még el a 30 milliót, mert eddig még csak a megrendeléseket tették meg és megrendelés és szállítás közt még van különbség. Épp ezért mint alaptalant és tárgyalant kéri Kossuth indítványát napirendről levétetni. (Helyeslés jobbról).

Kossuth Ferencz: A fizetési kötelezettséget tisztességes ember nem akkor vállalja magára, mikor az árut átveszi, hanem mikor azt megrendeli.

S így azt hiszi, hogy az osztrák-magyar monarchia egyszer már megtesz, akkor az

rettem lángolón. S ez az, amivel magam menteni tudom.

Őt feledni akartam minden áron. Akkor ismerkedtem meg magával. S azt hittem, maga által feledni fogom azt a másikat. Boldog voltam a tudatban, hogy magát szeretem. De csak hittem azt, mert nem úgy volt; őt még sokáig nem tudtam feledni. Hogyha akkor maga helyett egy másik, vagy egy harmadik kerül az utamba, azzal szemben is éppen így viselkedtem volna.

Ödön elhalványodott az utóbbi szavakra. Nem tudott tovább uralkodni magán. Így szólott:

— Vilma! Hát maga csupán csak játszott velem kaczerkodásával, csupán csak eszköz voltam a maga kezében egy cél eléréséhez. Azzal nem gondolt ugy-e? hogy ez által engem örökre szerencsétlenné tehet. Hagyjuk most a viselkedését. Olvassa át leveleit. Nem azt lehet-e azokból kiolvasni a sorok között, hogy maga engem nagyon szeret? Miért hitegetett hát, miért csalogatott?

— Már mikor én leveleket irtam, akkor...

— Akkor? kérdé möhön Ödön.

— Akkor — nem — hazudtam már.

S aztán leültek közel szemközt egymással. A fiatal ember lassan megfogá a leány kezét. Majd alig észrevehetően voná magához a leányt s egy heves mozdulattal átölelte s egy hosszú csókban forrott össze ajakuk...

osztrák-magyar monarchiának tudnia kell azt is, hogy már a megrendelés fizetési kötelezettséggel jár. Ezért nincs igaza a miniszterelnöknek. (Zajos helyeslés balról).

Elnök szavazás alá bocsátja a kérdést, hogy napirendre tűzessék-e Kossuth indítványának tárgyalása? A többség nem kívánja Kossuth indítványának napirendre tűzését.

A hitelszövetkezetek.

Ezután folytatják a szövetségi javaslat 14. és 15. §-ának tárgyalását.

Dr. Major Ferencz pártolja Ivánka Oszkár módosítását.

Reflektál ezután Terlicska beszédére és kérde mért nem vett részt a javaslat elkészítésében a kereskedelmi miniszter?

Dr. Major Ferencz képviselő kifogásolja a törvényjavaslatnál, hogy az iparosok hiteviszonyait nem karolja fel és azoknak speciális helyzetekre és érdekeikre nincsen tekintettel. Míg a törvényjavaslat színében ott van az iparosok hiteviszonyainak rendezése, addig maga a javaslat erről ugyszólván említést sem tesz. Ez okból felhívja a szakminisztert, hogy a tárgyalás folyamán adjon megnyugtató választ az ország iparosainak, hogy szándékozik-e az iparosokra vonatkozólag külön törvény keretében hiteviszonyaikat rendezni, melyek mulhatlan következménye az ipartörvény revíziója főleg pedig az ipaüzésnek valóban képesítéshez kötése és az ipartestületek autonóm jogkörének kiterjesztésében stb. kulminál.

Szilágyi elnök berekesztette a vitát.

Erdélyi miniszter kijelentette, hogy a módosítások egyikét sem fogadhatja el és ragaszkodik az ötszörös s nem a többször felelőség elvéhez.

Kéri a két szakaszt úgy a mint van elfogadni.

A többség az összes módosítások mellőzésével elfogadta változatlanul a két szakaszt.

A 17. szakasznál Komjáthy Béla a 2. bekezdés kihagyását indítványozza.

Nagyméltóságú miniszter ur!

Polónyi Géza így kezdi szavait: Nagyméltóságú miniszter ur, Kegyelmes Urunk! Miután itt argumentumokkal hatni nem lehet, mert a kormánypárt, mely a folyosókon tartózkodik és csak szavazni jár be, úgy szavaz a mint a miniszter ur feláll vagy ülve marad.

Kétségtelen tehát, hogy a kegyelmes ur belátásától vagy makacsságától függ a javaslat sorsa.

Tulajdonképp csak azért szólalt fel, hogy egész alázattal kérje a nagyméltóságú és kegyelmes urat, hogy Komjáthy módosítására legyen némi tekintettel.

Neumann előadó nem fogadja el a módosítást.

Szavazásra került ezután a sor és a többség ezután elvetette a módosítást.

A 18. szakasznál szintén Komjáthy nyújt be módosítást.

Neumann előadó szavai után elvetik a módosítást.

A 19. szakaszt vita nélkül fogadják el. Ugyszintén a 20. 21. 22. szakaszt is.

A 23. szakasznál Komjáthy Béla szólal fel. A szakaszt változatlanul fogadta el a Ház. A 24. szakasznál.

Polónyi Géza: A 2. bekezdést kihagyni indítványozza mint olyant, melynek életbeléptetése csak a hivatalnokokat folytonos zaklatásnak teszi ki.

Neumann előadó kéri a 2. bekezdés meghagyását.

A szakaszt a Ház elfogadta, ugyszintén a 25, 26, 27 szakaszt is.

A 28. szakasznál Makkfalvay ezt kívánja, hogy a szakasz végére e szavak tésessenek: »és egyszerű felfolyamodásnak helyen legyen.«

Erdélyi miniszternek nincs kifogása Makkfalvay módosítása ellen, mire a Ház azt el is fogadta.

A 29. szakasznál nem volt vita.

A 30. §-nál Melczl Oszkár azt indítványozza, hogy az igazgatók legalább kétharmadrészenek a szövetségi tagjainak kell lennie.

Inkompatibilitás.

Polónyi Géza: Az inkompatibilitás kérdését vetette fel és azt a módosítást nyújtotta be, hogy országgyűlési képviselők, közigazgatási hivatalnokok, bírák, tényleges szolgálatban levő katonák tagjai nem lehetnek az igazgatóságnak.

Makkfalvay azt kívánta, hogy az igazgatósági tagnak legalább egy törzsbetétje legyen.

Azt a módosítást nyújtotta be, hogy igazgató csak szövetségi tag lehessen.

Komjáthy: jelentéktelen módosítást nyújt be.

Zichy Aladár gróf pedig azt a módosítást kívánja, hogy a bekezdés elé tésessenek: »Javadalmozott igazgató csak szövetségi tag lehet.«

Erdélyi miniszter elfogadja Komjáthy módosítását, a többit mellőzni kéri.

Melczl Oszkár visszavonja indítványát és pártolja Makkfalvay-ét.

A többség a szakaszt Komjáthy módosításával elfogadta.

A részletes tárgyalást holnap folytatják.

Az én közvádlóim.

Amióta a színi idény kised városunkban megkezdődött, azóta szörnyen bajos az én állapotom.

Nem látom ugyan át és be, hogy miért kell éppen az én lelki nyugalmam feláldozásának a színi estékkel oki összefüggésben lennie, de hogy így van, az bizonyos.

Két könnyű dolog van a világon: színházba járni és színi kritikát olvasni.

Valamivel nehezebb ennél: színházba járni és kritikát írni, nap, mint nap.

Mindannyinál nehezebb azonban kritikusnak is lenni, meg közkezdveltségnek is örvendeni.

Attól függ különben, hogy miként fogja fel az ember a dolgot s miként itéli meg sajtóságság helyzetét, mint színi referens.

Nekem például szilárd meggyőződés volt mind mostanáig, hogy a kolozsvári nemzeti színház olyan forma szintársulatot indított utnak Nagyváradra, a melyik társulatot nem csak, hogy komoly bírálat tárgyává lehet tenni, hanem amely társulattól sok jót elvárhatunk és joggal.

Hiszzen Dicsőffy Lóránd vándor truppjárol nem szokás naponként megemlékezni, nem is szokás azt hirdetni róla, hogy a közművelődést hivatászerűen szolgáló és előmozdító intézmény.

Bölönyi bevonult egy jó közepes erőkből álló társulattal és engem kiküld a jó Tiszántul szerkesztője, hogy lehetőleg kritikát írjak minden előadásról.

Jó lélekkel megtettem eddig, jó lelkiismerettel megteszem azután is.

Nem tagadom, hogy kritikát írni nehéz dolog; hiszen nagy sora van annak, hogy valaki itélkezék egy egész est sikere és érdeme felett. Ismerni kell első sorban a társulat szellemi és anyagi erejét, a művészek és művésznők tehetségének fokait, ismerni kell továbbá a viszonyokat és a körülményeket és végül ismerni kell, azt az arany igazságot, hogy az a legjobb eshetőség, mikor a káposzta is meg marad és a kecske is jól lakik. A káposzta lesz természetesen a hasábokra rugó kritika, a melyik, ha akarom ilyen, ha akarom, olyan, a kecske természetesen a jó publikum lesz, már a melyik az ilyen kritikát haszonnal elolvassa.

A manóba is! Én csak annyi előkészítéssel rendelkezem, hogy beülök egy támlásszékre és lehetőleg figyelemmel nézek és hallgatok végig mindent. Istenem!, mi közöm nekem ahhoz, hogy ki van játékos kedvében, ki nincs, miért kell szemmet hunynom ez vagy az előtt és mikor arany a hallgatás? Naiv vagyok és bohó, mert a legjamborabb színházlátogató szemével nézek és füleivel hallok és abban a szent meggyőződésben élek, hogy annyit elvárhatnék, a mennyit jóízű szintársulattól ily fényes helyárok mellett joggal elvárhat mindenki.

Mikor aztán úgy látom, hogy ni ez tönkre teszi azt a jó szerepet, ni ez meg kutyába sem veszi a jó izlést, hanem a hálás karzat olesó tet-szesét vadászsa, vagy hogy amaz meg azt hiszi, hogy ha az orrán dudál és úgy mizeg-mozog, mintha bizony gép-ember lenne, hát megindítja a nézőket, vagy ha azt látom, hogy a zenekar meg

az énekes közt valósággal bántó különbség nyilatkozik meg, vagy ha azt látom, hogy a karzaton kezdik a tapsvihart és nem akad földszint, a ki közbefütyöljön az ilyen tetszésnyilvánításnak, szóval, ha olyasmit látok, a mi pofonúti a jó izlést s a mit én úgy hívok, hogy »nem kávéház«, hát akkor elszontyolodom és megírom, hogy *Follinus* nagyon »ex abrupto« játszott, mert hiszen este fél 8-kor ugrott be egy öngyilkosságot megkísérlett szímesz helyett *Fouché* szerepébe (vagy tán jobb lett volna azt írnom, hogy valósággal odaragadt a sugólyukhoz és bizony nem igen tudta hamarjában, hogy a szín jobb oldalán kell neki mozognia, vagy a balon?) és akkor megírom, hogy E. *Kovács* Gyula inkább morózus és dühös Napoleon volt, de kevésbé főnséges (vagy ki kellett volna talán írnom, hogy úgy kiabált unos-untalan, mint egy tartalékos huszárkadét és bizony eltorzult arckifejezésekkel ábrázolta akemény harag és düh minden változatát?) és akkor megírom, hogy a francziák forradalmi indulóját a karénekesek úgy énekeltek, hogy a zene meg az ének között tér és időbeli különbségek voltak (vagy ki kellett volna talán írnom, hogy mikor kis diák koromban énekkarban szerepeltem s énekünket zene is kísérte, hát bizony őrizkedtünk attól, hogy két-három ütemmel előre vagy hátra szédelegjünk az énekkel, mert bizony megbotozlatk volna bennünket?)

Legeslegvégül sans bon-ton (és nem mot) játék alatt a jó izléssel hadilábon álló játékot értem, következésképpen sans bon-ton eljárásnak az olyan eljárást mondom, mikor egy fővárosi napilap nem tartja fura dolognak azt, hogy egy vidéki lap társával szemben beugorják holmi beküldött ellenbírálatok leközlésébe, csak azért, mert beküldték neki ezt az ellenbírálatot.

Jó *Magyar Hírlap*, nem tőled tanulok én jó izlést, de meg nem is tőled tanulok én írni; és sajnos, nem kereshetek erkölcsi jogorvoslást még a hatalmas V. H. O. Sz.-ben sem, veled és eljárással szemben, mert hiszen a V. H. O. Sz. egy igazgató tagja sem tartotta sans bon-ton eljárásnak, hogy kiollózza belőled ezt a kirohanást és lapjában leadja helybeli lap társával, velünk szemben.

Engedelmet kérek, ki fizet meg engem azért, hogy alanyi órákat írjak dieserő kritikaképpen és ki rettent vissza attól, hogy ki ne irjam minden időben szabad és független véleményemet?

Hiszzen az erkölcsi igazam ez és egyetlen kincsem. A mi ezen kívül esik, az a mucsai hírlap-irodalom hatáskörébe vág.

A vélemény szabadság az igazi szabadság, a többi az szabott áru, nem egyéb. Ennyit az én közzvalóimnak, akik mesés jóindulatukból kifolyólag gondnokság alá óhajtanak helyezni.

Mendelényi Béla.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Május 21. Joghallgatók majálisa a Püspök-fürdőben.
Május 25. Nyíráy Elek sajtópöre!
Május 29. A gyorsiró-kör Stolce-ünnepélye.
Június 4. Kath. líkus Kör junálisa a Püspök-fürdőben.
Június 7. Gimnázisták majálisa a Félix-fürdőben.
Június 14. Biharmegye központi választmányának ülése d. e. 11 órakor.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Kongrua tárgyalás.** Május 20-án újabb tárgyalást tartott a kongrua bizottság. Jelen voltak: *Szunyogh* Péter alispán, *Széchenyi* Jenő kanonok, *Dencs* János tb. kanonok, esperes-plebános, *Lopusny* Gyula alkormányzó, *Wallner* Ödön megyei főügyész, *K. Nagy* Endre pénzügyi titkár, *Badzey* György körös-tarjáni, *Léky* Kornél bikácsi plebánosok, *Nagy* Márton szalontai, *Éder* Géza beéli és *Beöthy* Pál cséffai főszolgabírák, *Balogh* Elemér előadó. Tárgyalattak: a *körös-tarjáni plebánia kongruája*: bevétel 987 frt 17 kr, kiadás 141 frt 14 kr, megállapított tiszta jövedelem 846 frt 03 kr. 2. A *beéli plebánia* kongruája: bevétel 1929 frt 48 kr, kiadás 112 frt 48 kr, megállapított tiszta jövedelem 1817 frt. 3. A *bikácsi plebánia* kongruája: bevétel 1492 frt 03 kr, kiadás 476 frt 18 kr, megállapított tiszta jövedelem 1015 frt 85 kr. A *bikácsi káplán* tiszta jövedelme 360 frtban állapított meg. 4. A *nagy-szalontai plebánia* kongruája: bevétel 2359 frt

62 kr, kiadás 56 frt 20 kr, megállapított tiszta jövedelem 2303 frt 42 kr. Eddig tárgyalattott Biharmegye 38 plebániájának kongruája, még 3 van hátra: a *baránci*, a *bodonospataki* és a *sarkadi*.

* **Az óvodaügy rendezése.** Az óvoda építési bizottság holnap, vasárnap délelőtt 10 órakor ülést tart a városházán, a melyen a miniszternek az óvodákra vonatkozó óhaját fogják tárgyalni.

* **Elhunyt irgalmas nővér.** Mély gyász érte a nagyváradi irgalmas nővéreket, egyik jeles tagtársuk: *Biringer* Teréz Assunta áldozó csütörtökön este, Várad-Velenczén a haladók szentségeinek ájtatos felvétele után 25 éves korában jobb létre szenderült. A megboldogult igen előkelő családból származott. Kiváló jeles tagja volt a szerzetnek; gyógyszerészeti diplomája és tanítói oklevele volt. Temetése ma, szombaton délután 4 órakor az irgalmas nővérek v.-velencei társházában megy végbe s a várad-velencei temetőben helyeztetik örök nyugalomra. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Az apróság ünnepe.** Körös-tarján községben, mint levelezőnk írja, szép iskolai ünnepély folyt le Áldozócsütörtökön, a róm. kath. iskolában. A délutáni istentisztelet után a gyermekek az iskola udvarán a Hymnust énekeltek el, majd mintegy 30 gyermek hazafias, vallásos költeményeket szavalt, az örömmel telt szülőkhöz. Ezután cigányzene kísérete mellett kivonultak a mezőre, a hol játékokkal töltötték az időt. Este az iskola udvarán *Badzey* György plebános bőkezűleg megvendégelte az apróságot. A szülőkhöz hálával vannak eltelve a plebános és *Mészáros* József tanító iránt, kik az iskolát vezetik.

* **Halotti koszorú helyett jótékonyosság.** A magyar írók segélyegylete az elhunyt *Zichy* Antalban egyik nagyobb alapítóját s példás ügybuzgóságu másodelnökét, nemes szívű jótétjét gyászolja, ki ugyszólván évről évre nagyobbította alapítványát s ha csak betegség nem gátolta, tevékenyen vett részt az egyleti igazgató bizottság minden ülésében, mert elve volt, hogy a »nobile officina« kötelezettségeit még inkább illik teljesíteni, mint a fizetési hivatalait. Az egylet az ő jótettei iránti háláját és elvesztése miatti gyászát azzal fejezi ki, a mivel — régi határozat szerint — minden ilyen szomorú alkalommal szokta tenni, t. i. az irodalomnak sorssújtott olyan két tagját részesei rendkívüli segélyben, a kiknek az alapszabályok feltételei szerint nincs elegendő jogcímkük a gyámolításra, de sorsuknál fogva emberbaráti részvételre teljesen méltók. E határozat eredete méltó a megemlézésre. Midőn ugyanis az egylet bőkezű alapítója és első elnöke: id. gróf *Károlyi* István utolszor és már betegben vezette az igazgató-bizottság ülését, meghatóan jelentette ki, hogy aggkora és betegsége miatt aligha elnökölhet többé a bizottsági üléseken s egyszersmind hozzá tette: »Ha meghalok, az egylet ne tegyen koporsómra koszorút, mert nem szeretem a temetési fényűzést, hanem e helyett gyakoroljon emlékemre jótékonyosságot, segítve egy vagy két olyan szegény írón, kik érdemesek a részvételre, de egy vagy más okból az alapszabályokban kimondott feltételeknél fogva nem részesülhetnek segélyben.« Ezt a nemesszívű óhaját a kitünő emlékezetű gróf elhunytakor az igazgató-bizottság a jövőre is határozatként mondta ki s gyakorolja folyvást, valahányszor elnököt vagy bizottsági tagot veszít el. Gyakorolja most is, midőn a minden ízében humanista *Zichy* Antal halálával szintén nagy veszteséget szenved.

* **Az országos iparoktatási tanács újra szervezése.** Most készültek el az iparoktatási tanácsnak az újra szervezésével. A tanácsnak új elnökévé *Matlekovits* Sándor, társelnöke: *Ivánkovits* János rozsnyoi püspököt s al-elnökévé *Szt. E. é. n. y. József* nevezte ki hat évi időtartalomra 6 felsége.

* **Lánczy Tóbiás meghalt.** A nagyváradi m. kir. államépítészeti hivatalnak gyásza van;

Lánczy Tóbiás kir. főmérnök, helyettes főnök, szerdán délután elhunyt. Az öreg urat széles körben tisztelték és szerették. Temetése tegnap délután nagy részvét mellett ment végbe. A gyászház udvara megtelt előkelő közönséggel; nagy számmal volt képviselve a megyei hivatal; teljes számban az államép. hivatal személyzete. A gyászszertartást *Dencs* János tb. kanonok végezte *Kópis* József és *Pák* Emil káplánok segédlete mellett. A koporsót teljesen elborították a szebbnél-szebb koszorúk. — A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özvegy *Lánczy* Tóbiásné szül. *Ludvig* Antonia, a maga valamint gyermekei, *Lánczy* József és *Lánczy* Ferencz, testvérei: *Lánczy* István és neje *Lánczy* Erzsébet és férje, ugy sógora *Ludvig* József és neje s gyermekei, *Ludvig* Károly és neje s gyermekei, mint az összes rokonok fájdalomtelt szívvel tudatják a szerető jó férj illetve édes atya, testvér, sógor, nagyhátya és rokon *Lánczy* Tóbiás kir. főmérnök és főnök helyettesnek, folyó hó 18-án d. u. 5 órakor, életének 57-ik s boldog házassága 33-ik évében rövid szenvedés után történt gyászosan elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyan e hó 20-án d. u. 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint *Nagy-Pereces-utca* 783. számú háznál beszenteltetni és az olaszii sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise áldozat pedig f. hó 21-én d. e. 10 órakor fog a várad-olaszii plebánia templomban az egék urának bemutatni. Mely végtisztességre az összes rokonok, barátai, kartársai és az ösmerősök tisztelettel meghivatnak. Nagyváradi, 1898. május hó 9. Béke hamvaira s áldás emlékére!

* **Az utcák kövezése.** Nagyváradi utcáinak tulnyomó része még teljesen rendezetlen, még körözskavicssal sincs kiburkolva. A mérnöki hivatal egy kövezési programot dolgozott ki, a melyet a kövezési bizottság fog tárgyalni, május 24-én d. u. 3 órakor.

* **Ügyvédek kirándulása.** A nagyváradi ügyvédi kar június hó 4-én délután a Püspök-fürdőbe társas kirándulást rendez. A kedélyesnek ígérkező mulatságra az összes bíróságok személyzetét is meghívták.

* **Lovassági gyakorlatok.** A jövő hó folyamán Biharmegye területén harcászati lovaglások lesznek és pedig a következő sorrendben Egy csoport június 13-án indul el Nagyváradról Mezőtelegre, 14-én lesznek Szalárdon, 15-én Székelyhidon. A másik csoport június 12-én lesz *Ermihályfalván*, 13-án Szalacson, 14-én Tasnádon, 15-én Margittán. Mindkét csoport együtt június hó 16-19. napokon Székelyhidon tart gyakorlatot.

* **Törlés az ügyvédek közül.** A helybeli ügyvédi kamara közli, hogy *Herma* Lipót zilahi ügyvédet, saját kérelmére az ügyvédek névjegyzékéből kitorlálta.

* **Névmagyarosítás.** A belügyminiszter ujabban a következő vasuti alkalmazottaknak engedélyezte a névváltoztatást. *Buduzsán* Ambrus és gyermekei »Teleki«-re, *Rass* Károly és gyermekei »Rátkai«-ra, *Akretom* György komádi lakos »Almási«-ra, *Schuller* József margittai lakos »Bihari«-ra, *Kocsis* Vura János m.-gyepesi lakos »Kocsis«-ra, *Schreyer* Arnold »Szilágyi«-ra, *Schwarz* Mór »Szilágyi«-ra, *Altmann* Károly »Aczél«-ra.

* **Szegény ember halála.** Öreg szolga már *Csepcesényi* Sándor, 32 évig szolgált a hegyközséget, de lassanként nyugalomba került. Először a lába mondta fel a szolgálatot, aztán a szeme, de minden csontját is fel-felkeresi a reuma s amint lassankint a 72 éves ember egyenkint tette penzióba rikkolt tagjait, végre a hegyközség az egész rikkant embert penzióba tette, de fizetés nélkül. Nagy baj biz ez, mert hát az a kis föld, amije van az öregnek, munka nélkül nem terem, felébe adva pedig annyi mint semmi. Meg is sajnálták és megbízták a *Schlauch-park* felügyeletével, ezért kapna 10 frtot havonkint. De hát nem tudta ezt a szerencsésjét sem felhasználni az öreg, mert se lába, se szeme nem arra való már, hogy felügyelni tudna. Így aztán ettől is elesett. Jött aztán a baj, sőt nélkülözés. Ebben

a bajban a polgármester megsajnálta és kiségitette a maga pénzével. Ezt megakarja köszönni az öreg, mert ez a pénz megmentette a kis riska tehenet, melyet már el kellett volna adni! Most végre Molnár Imre szíves segítségével havi 3 frt jövedelemhez jutott az öreg. Kérésére ime megirtuk háláját jötevői iránt, annál is inkább, mert sokan vannak, akik kérnek és kapnak, de kevesen, akik hálások volnának érte.

* **Gyanus haláleset.** Ille Kita tatárfalvi lakos f. évi május 12-én vigan pálinkázgatott többemagával a község kocsmájában — a honnan este 9 órakor eltávozott. Fia és menyé hiába várták haza vacsorára, a míg egyszer csak Ille Kitát haldokolva hozta haza néhány községbeli lakótársa, a kik lakásától nem messze a kerítés alatt találták meg. Ille Kita néhány óra alatt meghalt. A hulla, orvos törvényszéki boncolása dr. Poyrnár János belényesi kir. járásbírósi vizsgáló bíró jelenlétében 14-én eszközöltetett dr. Grünwald Mór m. tb. főorvos és dr. Schwimmer Márton körorvos által és megállapított, hogy Ille Kita halálát belső elvérzés okozta. A 9—10 és 11-ik bordák ugyanis szálkásosan kettétörték csontszilánkjuk a hashártyát átlukasztva, a lépét összeroncolták. — A bordatörést pedig nem egészen kemény tárgy — valószínűleg csizmátlan láb — a hason és mellen való erőszakos benyomása idézte elő. A tettes kiderítése iránt a nyomozás megindított, ez azonban eddig még eredményre nem vezetett. A csendőrség alapos gyanu folytán letartóztatta az elhalt fiát Ille Vaszait, aki midőn atyját haldokolva hazahozták és éppen vacsoránál ült és anélkül, hogy az asztaltól felállott volna, mondá a haldokló apát hozó embereknek, hogy vigyék be apját a szobába, s akkor ment be ő is, mikor vagy két óra mulva tudtára adták, hogy apja meghalt.

* **Nem mérgezés.** Megirtuk legutolsó számunkban azt, hogy a kórházban meghalt egy cseléd leány Juhász Anna, akin a kezelő orvosok mérgezési tüneteket észleltek. A hivatalos boncolást tegnap ejtették meg s ezen jelenlétében kiderült, hogy a leány halálát szívszélhűdés okozta, ami a szívnak nagymérvű elhízása következtében állott be.

Kirándulás a pecze-szőlői gőz-sörgyárba. A nagyvárad kir. róm. kath. fitanító-képző II. és III. éves növendékei május 16-án a délutáni órákban a szaktanár vezetésével a pecze-szőlői gőz-sörgyárát tekintették meg. A gyártulajdonos rendkívül szívesen fogadott bennünket, ki azonnal intézkedett, hogy Kelén N. gyári főkönyvfő ur kalauzoljon bennünket a gyár minden helyiségében, megmagyarázván a legapróbb részletekig az eszközök használatát; a gyár berendezése a legújabb szerkezetű, csak másfél év óta van működésben, gyártmánya már is oly nagy kelendőségnek örvend, hogy azt az ország legszélsőbb megyéibe is nagy mennyiségben szállítják. Miután a növendékek a gyár minden helyiségét megtekintették és az ezekben előforduló műveletekkel megismerkedtek, a gyártulajdonos ur sörkóstolásra hívta meg a szaktanárt és a növendékeket. Nem mulasztathatjuk el itt e helyen is köszönetünket kifejezni azon szíves készség, — előzékenység — és vendégszeretetért a gyártulajdonos, t. Lővi Ignácznak, melyet ottlétünk alkalmával tapasztalni szerencsések voltunk. *Oó Mihály.*

* **Adomány a gyermek-kórházra.** A gyermek-kórház javára eszközölt gyűjtés eredményét már közöltük. Ujabbán Belényesből Diamandi Miklós tvhatósági tag gyűjtött 14 frtot s azt beküldötte a polgármesterhez. Ez összeghez kegyes adakozásaikkal járultak: Diamandi Miklós ur 2 frt, Gávra János jegyző ur Bartyesd 1 frt, Papp József jegyző ur Kobesd 1 frt, Homicskó Aladár ur Belényes 1 frt, Corb János ur Poény 1 frt, Onca Tivadar jegyző ur B.-Lázur 1 frt, dr. Schwimmer Márton ur Belényes 2 frt, ifj. Markovics Károly ur Belényes 1 frt, Tamásfalvi Thúry Ignác ur Belényes

1 frt, Ciumze Tivadar jegyző ur Robogány 1 frt, Beliczay Elek ur Belényes 1 frt, Beliczay Sándor ur Belényes 1 frt.

* **Gondatlanságból haláleset.** Simon Péter rontói lakos Tógyer nevű alig 6 éves gyermeke e hó 19-én délelőtt 10 óra tájban a falu egyik *kutjába esett.* A szerencsétlenséget ugyan hamar észrevette maga az apa, azonban mire a kis gyermeket kihuzta a kutból, a gyermekben már nem volt élet. Nyomorultan ott fulladt a kutban. A kétségbeesett szülők azután megkíséreltek mindent, hogy életre keltsék, — de már későn volt. Miután azonban a hatóság ez esetben a gondatlanságból eredő halálozást látja fennforogni, jelentést tett a történetekről a nagyvárad kir. ügyészségnek. Mint értesülünk, ma fogják felboncolni a szerencsétlenül járt gyermek hulláját, hogy ezzel és a helyszíni vizsgálattal beigazolható legyen, vajjon vétkes gondatlanság esete nem forog-e fenn?

* **Elgázolta a vonat.** Borson, e hó 18-ról 19-ére virradó éjjelen a 11 óra után közlekedő személyvonat egy ismeretlen férfit elgázolt. A borzasztóan szétroncsolt hullát beszállították a halottas házba, honnét már eddig el is temették, a nélkül, hogy kiletéről a legesélyesebb biztos adatot is sikerült volna megtudnia a hatóságnak.

* **Vesztett eb garázdálkodása.** Vaskohról írja levelezőnk, hogy a községben egy kőbőri eb nagy ijedelmet okozott. A szomszédos Barest községben megmarta Dant Tanáz Nina nevű leányát. Az ebet felboncolták s kitűnt, hogy veszett volt. A megmarta gyermeket felszállították a budapesti Hőgyes-intézetbe.

* **Kézrekerült jómádár.** A remeczei csendőrség e hó 15-én Brátka községben egy gyanus egyénnel találkozott, a ki midőn őt igazolásra hívták fel, Tóth Ernőnek mondta magát. Viselkedése és felelete azonban gyanut keltek a csendőrökben, akik azután tovább kérdezősködtek hogy és mint léte felől. A vallatás végre fogott, mert a jómádár beismerte, hogy tulajdonképpen Maroser Sámuelnek hívják és 1896-ban Báródon Lichtmann Mártonnál volt borbélysegéd, ahol azután 7 forint kézpénzt és különféle ruhaneműket összeszedve bucsut mondott a kapufélfának. Kőborlása közben eljutott Radnára. Itt, míg aludt, ellopták munkakönyvét, ennek helyébe azután a szállásadója adott neki hamis munkakönyvet. Az így fülönfogott sipist vallomása után beljebbeték az élesdi járásbírószázkörű helyiségébe.

* **Meglopta a szeretőjét.** A mult napokban egy fiatal cseléd leány azt a panaszt tette a rendőrségben, hogy egy ember Ternez Imre, aki foglalkozására nézve pinczér, tőle kicsalta az összes megtakarított pénzét, mintegy 490 frtot, amit ő keservesen éveken keresztül szerzett, azon ürüggyel, hogy őt feleségül veszi, azonban a pénzzel együtt megszökött. A rendőrség a nyomozást azonnal megindította, tegnap azután a miskolci rendőrségtől megjött az értesítés, hogy a pinczért elfogták.

* **Eltűnt asszony.** Nagy Ferencz farnosi lakos neje: Holubán Flóra már hetek óta eltűnt. Az asszonyt keresték, kutatták az egész környéken, de nyoma sincs. Most körözik.

* **Elveszett.** Csütörtökön délelőtt 11 és 12 óra között a Széchényi téren elveszett egy arany nyaklánc, amelyen egy kétemail sziv és egy Mária szent kép volt. Az elveszett ékszer becses emlék. A megtaláló nagy jutalomban részesül, ha a szerkesztőségünkben vagy a rendőrségben megtudható czimen át adja.

* **Kézrekerült eszélő.** A rendőrség tegnap egy veszedelmes szédelőt fogott el, akinek az a foglalkozása, hogy házasságot ígér mindenkinek, korra való tekintet nélkül, természetesen azonban csak annak, akinek van pénze. Így csapta be a mult napokban özv. Szina Jánosné, akinek azután az összes ruhaneműt ellopta s egy újabb szeretőjéhez vitte Bohus Évához, akivel a börtönben ismerkedett meg, aki csak

egy hete szabadult ki a börtönből, ahol legutóbb két esztendő telt. A boldog idylt pedig megszakította a rendőrség, amennyiben letartóztatta ugy a tolvajt, Fragoszi Kornelt, mint bűntársát Bohus Évát s átkísértette az ügyészséghez.

SPORT.

Vívó verseny.

— Saját tudósítónktól. —

Csütörtökön délután folyt le a főreáliskola vívó termében a vívó verseny, a melyre már régen készültek a helybeli vívók.

A verseny előbbre volt tervezve, akkorra amidőn Br. Chappon 25 éves vívó mesteri jubileumát ülte. Azonban akkor nem lehetett megtartani a közbe jött akadályok miatt.

A versenyben részt vettek a kolozsvári vívók is, Vennes Béla vívó mester tanítványai.

A verseny kis számu, de elegáns közönség jelenlétében folyt le. Igazán nem értjük a közönségnek a közönyösségét amit a hasonló versenyek alkalmával tanusít, pedig igazán megérdemelné a párfogást.

A versenynek a legérdekesebb része a Garzsó Béla tanárjelölt versenye volt, aki mesterével Vennes Bélával vívott több ízben.

Mindenkit meglepett Garzsó gyönyörű testtartása s szabályos vívása. Mondhatjuk, hogy a műsornak ezen pontjai voltak a legszebb s leg-sikerültebbek.

A programnak minden egyes száma jól sikerült, azonban a legérdekesebb, a vívó mesternek versenye — elmaradt.

A verseny iskola vívásokkal kezdődött, a miben kitűnt Glacz Béla.

Igen érdekes része volt az iskola vívásnak az, amikor a kis öt éves Chappon Samu mutatta be tudományát, valamint mikor leánya vívott. Mindkettőjüket megtapsolták.

Aztán elkezdődtek a tulajdonképeni versenyek.

A küzdelem főleg a hölgyek díjáért folyt, amiért Kabos Béla és Halász Lajos versenyzett s ami az utóbbi győzelmével végződött.

A versenyvívásban kitűntek a kolozsváriak ugy kitűnő testtartásuk, mint ügyességükben.

A verseny pontjai között a kolozsváriak bemutatták *»boxolási«* tudományokat, majd később a korlátlan mutattak be több igen ügyes dolgot.

A verseny végén, 7 óra után hirdette ki dr. Beöthy László főispán a jury ítéletét, mely szerint a versenybírószág a hölgyek díját az ezüst serleget Halász Lajosnak ítélte, amennyiben azt csak helybeli kaphatta.

Arany érmeket kaptak: Garzsó Béla, Halász Lajos, Fleiser Béla Frandofil Béla, Kabos Béla, Berkovits René, Balázs Endre.

Ezüst érmeket: Glacz Béla, Farkas Venczel, Vári Zoltán, Zigre Aurél, ifj. Chappon Samu és a kis Chappon leány.

A kiváló mestert, Chappont ezen alkalmal a nagyvárad hölgyek értékes arany órával lepték meg, míg tanítványai arany láncot ajándékoztak a szeretett mesternek.

A verseny után este a Zöldfában társasvacsora volt. —s.

SZÍNHÁZ.

Két ujdonság.

Két ujdonság egymás után. Egyik is másik csalogató ingerrel bír; az egyiket a mai népszínműirodalom leghivatottabb mestere alkotta, a másikat a jelenkor legnagyobb drámaírója.

Mindegyikben sajátos új hang, új alakok, új megoldás; lüktet a drámai erő, szingzagdag a cselekvés, hatalmas a nyelv, nagy küzdelmek, megrázó fordulatok és éles megvilágítás hatnak hatalmas közvetlenséggel.

És a s inpadnak is oly ismerője mind a kettő; azok az eszközök, a melyekkel a holt jelenetből, a néma csoportozatból életet, mozgást, erős közvetlenséget lehet kierőszakolni, azok az eszközök, a melyekkel a legerősebb

hatást, a drámai hatást, a szinpadról a nézőknek odaállított egydarab életben fokról-fokra, jelenetéről-jelenetéről növelni lehet és a végső ponton, a függöny utolsó legördülése előtt meg lehet rázni, fel lehet emelni és meg lehet tisztítani a néző szívében háborgó, hullámzó és ingadozó minden érzést, — ezek az eszközök: a siker igazi ideális eszközei birtokában vannak mind a két szerzőnek.

Csak hogy míg az egyik nem tud szabadulni a régi minták hatása alól, és a tiszta drámai hatást szétágazó mellékelekvénnyel sok-sok epizóddal zavarja (de nem gyöngíti), addig a másik tudja magát tenni az ilyen — valljuk be — gyöngéségeken és rövid, a lehető legrövidebb; de minék is lenne hosszadalmas, mikor minden jelenete, minden szava egy-egy láncszem, egy mesterműnek nélkülözhetetlen alkatrésze és nem fölöslege sallangja.

És lehetett-e ez a két, egymást követő este sikereken szegény? Nem. Csak hogy csütörtök este más volt a ház képe, pénteken megint más.

Csütörtökön zsufolt ház leste várta Hirős Firtos Están mókáit, meg a Baricza és Miklós igazán kitűnő és poetikus évődését és közben élénk csodálkozással nézte, hogy mi mindent visz véghez ez a férfias-lelkű Judit; de szemmel láthatólag meg volt ütődve a publikum nagy és naiv része azon, hogy Botár-nét olyan tragikus sorsa érte.

Természetes dolog ez; hiszen nem apáról-fiura szállott hagyomány-e az, hogy a népszínmű vigan indul, közbe be is borul, de a végén csak kiderül megint minden? Nóta, móka, meg lagzi. Géczy István is így csinálta meg a »Gyimesi vadvirágot«, hanem ugyan jobban, mint akár melyik elődje. Csoda-e hát, ha vegyes hatást ér el a végtől-végig komoly, nagyon komoly jelenetekben bővelkedő »Ördög mátkája«, — pedig bizony jobb amannál. Tisztább, tökéletesebb, kerekesebb mint színmű, mint drámai alkotás és mint szinpad termék. De meg új is; erős erkölcsi küzdelem, nagy összeütközés és megrázó költői igazság van benne; ez az új benne, mint népszínműben; ezért is hatott szokatlanul.

És minő más a színházi este képe pénteken! Nem zsufolt ház, éppen hogy megtelt. Nincs is nyílt színen hangzott taps; oly hamar és oly könnyen adva és kapva. De lebilincsel mindenkét az az óriás, a ki hatalmas erővel odaállít 4 felvonásban egy sereg embert, csupa élő, öntudatos, gyarló, de szenvedélytől szinte duzzadó embert. És mikor a csütörtöki nézősereg hangosan derül minden apróságon, minden csöppnyi mókán, addig a péntek esti nézősereg nem tud felkaczagni hangosan a legkomikusabb jelenet láttára sem, amikor tudniillik a 3-ik felvonás végjelenetében, a legelembibb erejű kitörésnél a főhős (Fernando) elveszti félbajuszát. Pedig micsoda, helyzetből kifolyó, óriásilag derült fordulat ez! Nos, és nem kaczagott senki, lopva mosolyogtak néhányan és ez volt minden. Mert hiszen a szinpadon lejátszó hatalmas erejű jelenet, az a borzalmasan nagy és döntő küzdelem, a maga rideg, fenséges igazságával lebirta, letudta birni a kaczagásra való hajlandóságot.

Ez hát a siker másik válfaja.

És ugyan melyik szinpad siker, a szinpad fogások szakszerű ismeretével és felhasználásával megcsinált siker ér fel ezzel?

Bizony hamarosan nem tudnék megfelelni erre a kérdésre.

És ha részletezen a két bemutató előadás sikerét, csak ennyi különbséget látok a kettő közt, — nem ugyan részleteiben, hanem általánosságban.

Egyébiránt azonban szerencsésebb szereposztást, aminővel a két előadás bemutatkozott a társulat erői (kivált az Ördög mátkájában) aligha is képzelhetek, a társulat jelenlegi viszonyai szerint legalább.

Az Ördög mátkájának Judit alakja (Székely Irén) személyében nyomról-nyomra kitűnő alakítással vált. Tökéletes drámai iskolára és nagy erőre vall ez az alkotása. És a mit énekével hozzáadott, az csak tetézte sikereit. Szentgyörgyi I. Botár Mártona egészséges, erőteljes, de sok helyütt talán nagyon is öreges volt, a mit csak sajátos beszélő és előadó modorának tudok be; úgy gondolom

legalább, hogy a nyugalom és megállapodottság hangját a tulságos halkítással a panaszos sóhajlásig viszi; de csakis ennyi, a mi fogyatékos volt alakításában; egyébként azután zamatos, telivér és népies volt minden ízében. Miklós Ilona is mintha kissé gyöngé lett volna szerelmes, szenvedélyes asszonynak, különösen a második felvonásban, annál jobb volt azonban az első és utolsó felvonások nagy jeleneteiben. Tompa Andorja alapjában elhibázott alkotás, a türelmetlen, szerelmes telivér parasztleányt nem úgy adta szinpadon, amint azt Géczy darabjában megrajzolja. Mindig az erős, közvetlen, heves megnyilatkozásban kellett volna kiváló tehetségét kimutatni; de semmi esetre sem olyan szünet félleket tartani a néma kétségbeesés s zorszemű ábrázolásával. Vendrey (Firtos), Turhányi (Baricza) és Rózahegyi (Miklós) jobbak voltak, mint valaha Betűről-betűre nekik és egyéniségüknek megfelelő szerepben folytonos derűtséget és folytonos tetszést srattak; alakításukhoz őszintén gratulálok. A dalok tüzesek, a bethlemesek kara, különösen a szinfalak mögött kitűnő volt. Hanem a mily szép holdvilágot láttunk az első felvonásban, olyan szivárvány színű csoda — dologot a harmadik felvonásban. És az öngyilkossági jelenet túl hosszúra nyújtása nem vallám szerencsés kezekre és a háttért képező falu egymásra boruló házai is mintha mosolygásra indítanak az embert.

Echegaray hatalmas alkotása a »Folt«, mely tisztán eseménye az ideai színi időszaknak, mert olyan előadásban láttuk, a minőt a remekmű megérdemel. E. Kovács Gyula (Don Justo) tegnap aratta az első igazi sikerét; azok a nagy hibák: a tulságos szavalás, a rendkívül kimért mozdulatok és a színi-iskola tanári dobogójára való tagletések ezuttal nem kísérlettek; a milyen nyugodt volt, oly finom izléssel színeztet is; társalgó színészt adott, olyat, a milyen bizony kevés van. A természetesség meg a közvetlenség az, a mit most láttam benne először. Szó nem fér a tegnapi alakításhoz. Miklós J. (Enriqueta) és Szilágyi B. (Matilde) egymást málták felül És ha Enriqueta a Fernandóval (Tompa) való jelenetében kevésbé álszenteskedő, mint inkább gonosz, de szenvedélyes, és ha Szilágyi a vad indulat felső hangjaival kissé takarékosabb lett volna akkor bizony nem a kritika, hanem az elismerés hangján szólnék nagy alkotásokról. Tompa remekelt. Zajos sikere volt és hogy milyen, azt fentebb már érintettem. Kis szerepeikben Janovics Jenő (Don Lorenzo) és Hatala Gy. (Dolores szobaleány) jeleskedtek. Nem jeleskedett azonban Laczko A. (Donna Concepción), a ki nem a leányát bálványozó, szeretetben elvakult és éppen ezért szenvedélyes anya hangján beszélt, hanem inkább a német nevelőnőnek édes érzélgős hanghordozásával. Diszletek, ruhák fényesek; a rendezés a végső nagy jelenetben mintha gyöngékedett volna.

— i.

Színházi hírek. Ma a »Folt«, amely tisztán kerül színi rendezés bérletfolyamban. Holnap, vasárnap két előadás lesz és pedig délután 4 órakor népelőadásul fél helyárral Gál elvülhetlen énekes bohózatát a »Pelleskei nótárius« adják Szentgyörgyivel a czimszerepben. Este a »Ördög mátkája« kerül színi rendezés helyárral a multkor szereposztással.

IRODALOM

— Szilvek Lajos dr. legújabb műve. Országszerte ismert bölcséleti írónknak éppen most jelent meg egy csinos kis kötete »Bérmálási Emlék« czímen. A munka a következő fejezetekre oszlik: I. Szentségeinkről általában. II. Ellenfeleink akadékoskodásai. III. A bérmálás szertartásai. IV. A bérmálás lényeges föltételei. V. Zárszó. A 95 lapra terjedő kötetecske minden egyes sora a tolforgatásban gyakorlott íróra vall. Van benne dogmatikai szabotosság; a polemikus részekben az ellenfél akadékoskodásainak velős ismertetése és talpraesett czáfolása; a liturgiái magyarázatokban, sőt egyéb helyeken is szinte poetikus lendület; a bevezető és berekesztő részekben bölcséleti mélység, a

mint azt különben a spekulatív dogmatika és a metafizika több mint három lusztrum tanártól méltán el is várhatja az olvasó közönség.

A kiállítás nagyon izléses. (A pécsi püspöki liceumi nyomdából került ki.) Szép nehéz papíron élesen tiszta, új betűk, zöld színű keretvonalak közé szorítva, elegáns borítékban. — Ehhez képest az ára példatlanul olcsó, valóban jóval a külföldi árak alatt. 1 korona. Kapható a könyvkereskedésekben, a hitoktató uraknál és a lelkészkező papságnál Pécsen Engeszer, Schönwald és Thurn urak király-utcai aranyműves üzleteikben és a szerzőnél (Szepessy-utca 3., ha legalább 4 pld. kerestetik egyszerre).

Az előkelő stíl és a magvas tartalom arra látszik utalni, hogy első sorban a vallási kérdésben kevésbé tájkozott intelligenciának szánta művét a tisztelt szerző. Mindazonáltal örömmel konstatáljuk, hogy írási modorának közérthetősége a nagy közönségre nézve is igen élvezhetővé teszi munkáját. S ha itt-ott akad egy-egy mondat, a mely töretlen dió számba megy a most bérált gyermek előtt, pár év múlva, gondolatvilága gazdagodván, mindent vagy a legtöbbet jól megérti, s emelkedett érzelmekkel fog visszagondolni a bérmálás lélekemelő mozzanatára, meg hálával a jövő kezekre, a melyek e könyvecskének birtokába juttatták annak idején. Lelkünkől óhajljuk, hogy kiváló a szakirónak e könyvecskéje egy itthon mint országszerte mennél szélesebb körökben nyerjen elterjedést és méltó elismerést.

— Vizsgalati jutalomkönyveikül igen alkalmasak a Buzárovits Gusztáv jóhírű, esztergomi katolikus könyvkiadó cégnek legújában megjelent kiadványai: 1. Kis köszöntő, családi és iskolai ünnepekre való köszöntések, verses, levél- és beszédalakban. 2. Életboldogság. Egészségi, erkölcsi, illem- és életszabályok. — Könnyen pattogó versek és erőteljes próza jellemzik a gazdag tartalmu és minden családban szükséges köszöntő könyvecskét, melyben a 6—14 éves gyermek minden alkalomra, bőven megtalálja a csinos és hangulatos alkalmi köszöntéseket. Az Életboldogság hasznos és kedélynemesítő tartalma, a nagyobb tanulók értelmi és érzelmi világát is, nemesen gyönyörködteti. A csinos kiállítású, czimképes, kedves könyvecskék ára egyenkint 20 kr. Ajánljuk szülők és tanügyi körök figyelmébe.

EGYESÜLETEK.

Igazgatósági ülés a kerületi pénztárnál. A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár folyó évi május hó 22-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a kerületi betegsegélyző pénztár helyiségében (Apáczateza, dr. Rothmann-házban igazgatósági ülést tart. Nagyvárad, 1898. május 16. Láng József, igazgatóelnök.

MULATSÁG.

A mai majális. Ma lesz megtartva a Püspök-fürdőben az első majális, amire már hetek óta nagyban készülnek az Alma-mater derék polgárai.

A majálisra a közönség a délután 4 óra 45 perczkor induló vonattal megy ki.

A jogász ifjuság minden lehetőst elkövet, hogy a majális minél fényesebb s kellemesebb legyen, a midőn úgy látszik nem is fognak csalódnai, mert mint hirlik, kimegy az egész város intelligentiája.

A külön vonat éjjel három órakor indul haza.

A rendezőség ez uton hozza tudomására a közönségnek, hogy a külön vonatra a *retur jegyek nem érvényesek.*

Igazságszolgáltatás.

Megölte a felesége csábitóját.

Ez év január tizenötödikén Szilány községben megölt egy ember egy másikat féltékenységből.

Régi történet ez, ami már százszor és százszor megtörtént. Egy férj elvakulva a féltékenységtől megtámadja a csábitót s azután megöli.

Igy történt ez jelen esetben is.

A dolog előzménye az, hogy a múlt nyáron Szilány községben nagy táncmulatság volt, amin részt vett Pópa Juon és Szigye Floóre is, feleségével mindkettő.

A mulatság közben történt azután az, hogy Szigye Flora megcsókolta a Pópa Juon feleségét, aminek következtében Pópa feleségét el is üzte hazulról.

A két ember közt ezután ellenséges viszony volt, ami egészen természetes.

Ez év január 15-ikén azután Szilány községben az egyik háznál nagy lárma volt, amire az egész falu össze gyűlt.

A lárma oda ment Pópa Juonné is, majd később Szigye Floóre, s az elvakult Pópa Juon azt hitte, hogy egymás kedvéért mennek oda s ott akarnak találkozni, ezen azután anyira dühbe jött, hogy felkapott egy dorongot, azzal háromszor megütötte Szigyt, aminek a következtében az rövid szenvedés után meg is halt.

Ezért a tettéért felelősségre vonták Pópát.

A tárgyalást Millye Gyula vezette, a vádlottat pedig Hegyesi Márton védte.

A vádlott nem tagadott semmit sem, beismert mindent töredelmesen, s azt mondta, hogy azért ölte meg Szigyét, mert az elcsábitotta a feleségét.

Azt mondja a vádlott, hogy ennek nyíltan kifejezést is adott, mert ezekkel a szavakkal támadta meg:

— Mit keresel te itt? Nem elég, hogy egész nap együtt vagy a feleségemmel, még ide is elkíséred? s csak amikor ezen kérdésre nem felelt, ütötte meg.

A tanúk azonban ezt tagadják, nem emlékeztek arra, hogy a vádlott mondott volna valamit.

A törvényszék a tárgyalás után a vádlottat bűnösnek mondta ki s ezért három évi fegyházra ítélte.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Pojnár Dénes.*

- 1224. Fodor Menyhért magánokirat hamisítás.
- 1235. Pafukán Juon gondatl. ok. testi sértés.
- 1245. Pópa Togyer hamisítás.
- 1247. K. Virág Sándor magánokirat hamisítás.
- 1267. Brebovszky Mihály hatóság elleni erőszak.
- 1266. Makula József s. t. becsület sértés.

Polgári tanács.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

- 1009. Hergyan Petru — Hergyan Floare.
- 1031. Kádár Juon — Matyai Petru.
- 952. Boros Béni — Dray Stefánia.
- 720. Feledi József — Száránd község.

Előadó: *Dr. Imrik Péter.*

- 1008. Bruekner Lipót csőd ügye.
- 1017. Mácza gör. kel. rom. egyház — Krencz Juon.
- 1040. Hyginia részv. tsg. — Szücs Samu.

Előadó: *Dr. Járossy Károly.*

- 1032. Ifj. K. Muntyán Juon — Kürti Istváné.

- 1011. Böttger János — Deutsch Albert.
- 1012. Jakab E. csőd ügye.
- 1100. Goldschmidt Mihály — Hirschmann Vilmos.

Előadó: *Dr. Gedeon László.*

- 995. Zsung Simon tkvi. ügye.
- 927. Grósz Mór — Pank Lázár.
- 1003. Horváth Zsuzsanna — Kádár Jánosné.
- 1013. Özv. Kabai Sándorné — Biró Istváné.
- 1014. K. Tarsoly Mihály — K. Tarsoly István.
- 1039. Tóth József — Padurán Vasziné.

REGÉNY-CSARNOK.

Egy napi házasság.

Emil Hinzeltől. Francziából fordította: Stella.

— Elővigyázat! Ön igazságtalan. Én az embert a művésztől nem tudom elválasztani. Hiszek mindkettőnek.

Az erdő csendjét csak a levelek lágy susogása, egy-egy madár csicseregése szakította meg, a szerelmesek egymásra néztek, s megfledkeztek a világról. Érzelmeknek szabad folyást engedtek, ajkaik hosszú, édes csókokban forrott össze.

Egyszerre a bokrok között zörejt hallatszott, tartózkodók lettek, körül néztek s André észrevette, hogy festék doboza hiányzik.

Blanche reszketett, félt, hogy úgy magát, mint imádóját bajba keveri.

— Jöjjön, — mondá a férfi.

Elvezette az erdőből kivezető nagy utig annyi természetes egyszerűséggel, hogy a gyanunak még látszata sem érhető őket.

* * *

»15 év, — mondja Tacitus, — nagy idő egy ember életében.« Nagy idő ez akkor is, ha minden nagyobb baj, vagy rázkódtatás nélkül telik is el.

André Marsy gyorsan élte át ez éveket, hogyne, hisz' sikerrel, dicsőséggel teltek azok, s akár a verőfényes tavaszi reggelek úgy repültek el fölötté. Hanem azért könnyebb e napokat számítani, mint átélni.

Az ő napjai között is volt egy-egy borús. Most is szomorú októberi napon a művész fáradtan ül műterme egy sötét zugába helyezett karosszékében.

Ujra meg újra olvasott egy összegyűrt levelet.

Barátom, tönkre lettem e tíz év alatt. Csodálja kintartásomat. Ertesültem, hogy Ön még mindig szerelmes függetlenségébe. Ön dicsőséget aratott mindig és mindenütt; nem vagyok féltékeny reá. Örömmel, nem büszkeséggel látom, hogy Ön nem feledett el; felismertem magamat nem egy mesterművében. A távozás még inspirálta Önt. Nem a nevetem, az arcomat őrzi meg a jövő megdicsőítve az Ön lángelméje által.

Az irántam való hódolatnak ilyen nagy szerű megnyilatkozása, megenged nekem egy kérést... egy napot, egyet egészen, teljesen, kérek Öntől. Egy napot, melyen neje lehessen. Egy napot, melynek ne legyen, nem is lesz holnapja. Kérem, könyörgök Önnek, teljesítse egyetlen óhajomat. Legyen bizalma hozzám. Levelem homályos nemde? Hogyan is ne lenne az! 10 évig fogalmaztam. A viszontlátásra tehát holnap délután!

Ezen levél Blanchetól jött, de honnan jött Blanche?

Miután André visszatért Párisba, Blanche eltűnt.

Nyugodtan, talán boldogan él — monda Stermier André többszöri kérdezősködésére.

Már nem lehet fiatal ez a csudálatra méltó Blanche Hamelin. Mikor legutóljára volt vagy... Eh! vigye az ördög Pitagorast, soh' sem tudtam vele megbarátkozni. És különben is mit törődöm vele, ő oly idős, amilyenek festem. A képe mindig előttem lebeg »a szemes asszony« mint irigyeim hívják. Magára ismert... Azt mondja Stermier nyugodt, no akkor öregszik is. Már megint az évei számán rágódom. Mintha

magamtól nem el telt volna az idő. Vajjon mit gondolhat rólam?

André a tükör elé állt.

A »Legion d'honneur« érdemrend díszítette mellét. Ez elismerés művészetének szólt. Bajusza szürkülni kezdett, de még javakorában volt. Nem ez ősz szálakat, nem sajnálta, ezekkel a jobb sors, — melyre áhitozott, — bekövetkezett.

Az ajtó kinyílt. Ő jött. Egáns volt mindig. Satin bosché ruhát viselt, de királynői termetének gyönyörű plastikáját nem emelte az ki úgy, mint mások.

Kezét nyujtá Andrének, ki azt áhitattal csókolá meg.

Végig nézett rajta, szeme a bájos fejen akadt meg, melyen nagy változást tapasztalt. A homlok még mindig síma mint a márvány, szemei azok a bűvös, csábos szemek, mélyebbek, tüzesebbek, mint valaha. És mégis bizonyos titokteljesség, bizonyos idegenszerűség ömlött el egész lényén.

A nő megérté a csodálkozó tekintetet, fejéről levette kalapját, mire haja gazdag fürtökben borítá el nyakát, vállait. Hanem e haj most fehér volt, mint az ezüst, a gyönyörű hollófeke haj, megöszült. És ebben rejtett a lényén előmlő idegenszerűség, de ez csak pillanatnyi volt, megszokva csak annál szebb volt, már ellentétes voltánál fogva is.

André el volt ragadtatva.

— Vegye birtokába házamat kedves nőm, s kegyeskedjék velem rendelkezni, mondá a kulcs csomót átnyujtva.

— Élni fogok-e jogommal, kedves férjem, mihelyt, kipihentem magam.

Leült a festő karosszékébe, s elmerült a megkezdett képek szemlélésébe.

— A teremtő szellem mindig feltalálható Önnél.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A delegáció ülése.

Budapest, május 20. (Saját tud. táv.) A delegáció nyilvános ülésében vita nélkül elfogadták a pénzügyminiszter és a közös főszámszék kezelésére bizott alapokat.

Falk kitüntetése.

Budapest, május 20. (Saját tud. táv.) Falk Miksát ő Felsége a Szent-István-rend középkeresztjével tüntette ki.

Zichy Antal a ravatalon.

Budapest, május 20. (Saj. tud. táv.) A megboldogult Zichy Antal már ravatalon fekszik a Wesselényi-utcai gyászházban. Az egyszerű koporsóban, melyet délben lezártak, változatlan arccal nyugszik, mintha csak aludnék. Már eddig is több koszoru érkezett, melyek a ravatal-lábat borítják. Tegnap alkonyatkor Wlassics miniszter, ma pedig Szász Károly és Szily Kálmán tettek részvétlátogatást.

Zichy Mihály táviratban értesítette a gyászolókat, hogy az idő rövidege miatt bátyjának végtisztességére nem érkezhetik meg. A végrendeletet a jövő héten bontják föl.

A magy. tud. akad. Zichy Antal halálát a következő jelentéssel tudatja:

A m. t. a. legmélyebb fájdalommal jelenti Zichy Antal igazgató és tiszteletbeli tag, volt osztályfőnök 1898. május 19-én bekövetkezett halálát.

Az ünnepélyes gyászszertartás május 21-én d. u. 4 órakor megy végbe, melyre az akadémia minden rendes tagját meghívja. Áldás emlékére.

Zichy Antal halála előtt két héttel érzékeny levelet intézett az akadémiahoz,

amelyben viselt tisztségéről, tekintettel betegségére, lemond.

Az akadémia és Kisfaludy-társaság részéről a gyászbeszédet Szász Károly ref. püspök végzi.

Nagy dinamit lopás.

Budapest, május 20. (Saját tud. táv.) Kustély községben az utépitési vállalkozótól 200 klgrm dinamit-töltényt loptak el. Agrár-szocialista merénylettől tartanak. A csendőrség erőlesen nyomoz.

Tartalékos századosból őrnagy.

Budapest, május 20. (Saját tud. táv.) Münnich Aurélt a hadügyi albizottság tagját, tartalékos századosot ő Felsége különös kegykép tartalékos őrnagygyá előléptette.

Uj orosz hajók.

Budapest, május 20. (Saját tud. táv.) Sz.-Pétervár-ról távirják: A csári pár, az özvegy csárné és az uralkodó ház más tagjai, valamint a főméltóságok jelenlétében ma kezdtek meg ünnepélyesen a szt.-pétervári balti hajógyárban a »Gromoboi« első osztályú czirkálóját és az »Amur« szállítóhajó építését és ugyanakkor ment végbe a »Peresgjest« páncélos hajó vízrebocsátása. Ezután megtekintették ő Felségeik a hosszú útról hazatért »Vesztnik« czirkálóját.

Merényletek ujságírók ellen.

Budapest, május 20. (Saj. tud. táv.) Konstantinápolyból sürgönyzik: A »Malumat« szerkesztője és a »Moniteur Oriental« szerkesztője ellen merényletet követtek el s az előbbi megsebesült. A »Malumat«-ot a Yildiz-palota közlőnyének tartják. Ugy látszik, hogy a merényletek magánbosszúra vezetendők vissza és nem az ifju-törökök követtek el, mint több oldalról állítják.

Balfour beteg.

Budapest, május 20. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik: A »Times« jelentése szerint Balfour, a kincstár első lordja influenzában szenved, ami egészségét komolyan megrendítette és szivgyöngülést idézett elő, úgy, hogy a betegnek minden szellemi és testi megerőltetéstől tartózkodnia kell. Balfour tegnap az alsóház üléséről igen kimerülten távozott.

A bács-almási képviselő választáshoz.

Budapest, május 20. (Saját tud. táv.) Bács-Almásan kormányparti programmal Latinovits Géza borsodi nagybirtokost léptették fel Szederkényi Nándor Ugronparti jelölt ellen.

A háború.

A spanyol hajóraj Kuba előtt.

Budapest, május 20. (Saj. tud. táv.) A spanyol hajóraj ma minden baj nélkül megérkezett Santiago de Cubába. Santiago előtt két amerikai hajót talált, amelyek erre a legnagyobb gyorsasággal távoztak. Midőn Sagasta miniszterelnök a hajórajnak Santiagoba érkezését tudató táviratot a királyi palotába küldte, a regenskirályné már pihenni tért, de midőn a hírről értesült, azonnal elrendelte, hogy

Cervera tengernagynak táviratilag fejezzék ki szerencsekívánatait.

Budapest, május 20. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: Az »Isla de Pánav« postagőzös, amely Spanyolország és a Filippi-szigetek közt látja el a szolgálatot, baj nélkül Barcelonába érkezett.

KÖZGAZDASÁG.

A szőlővessző osztályozó ismertetése.

Makay Sándor borászati tanár a múlt hó végén Barsban járt szőlővessző osztályozóját ismertetni. A találmányról szakkörök a legjobban nyilatkoznak, többek közt a »Bars« következőleg ír:

Makay Sándor képesített borászati vándortanár április 24-én a közönség rendkívüli érdeklődése mellett tartotta meg a városház tanács termében érdekes s éles megfigyelő képességet feltűntető fölvételét, melyet az érdeklődő közönség lelkes éljenzéssel jutalmazott.

A felolvasás alkalmával az általa előadottakat rajzban s természetben felmutatott ojtásokkal tette szemléltethetővé.

Délután az uradalom szőlőjében érdekes s adatokban gazdag érvekkel mutatta ki, az ott pusztulásnak indult 6 éves ojtványtábla pusztulásának okát. Innen a már megszorodott társaság a gazdasági egyesület telepére ment, hol az egybegyűlt érdeklődők előtt a sima fás párosítások keresztülvitelét az általa szerkesztett s szabadalmaztatott vessző osztályozójának alkalmazásával mutatta be.

Sőt másnap a telepen alkalmazott ojtó munkásokat alig másfél óra alatt gyakoroltatta be a vessző osztályozó használatába, melylyel a munkások igen könnyen s pontosan készítették az ojtványokat.

Az általa bemutatott egyszerű könnyen kezelhető vessző osztályozót nem csak a fás ojtások gyorsabb keresztül vitelére lehet igen jó eredménnyel használni, hanem a zöld párosításokat is kelő sikerrel lehet végezni.

Mint értesülünk a nevezett tanár ur a zöld ojtások idején is hajlandó bármely gazdasági s egyéb egyesület meghívására vessző osztályozójának bemutatása végett, elmenni s demonstrálni, hogy a zöld párosítások találmánya segítségével megfelelő eredménnyel viheto keresztül, s hogy a julius közepén készített zöld párosítások hajtásai is be esnek őszig.

Vessző osztályozók darabonként 1 frt 50 krajczárjával a legpontosabb méretekkel s izléseesen kiállítva az időszerint csak a feltalálónál Makay Sándor vánd. tanárnál, N.-Várad Apacza-utca 393 sz. alatt rendelhető meg.

Az érdekes előadást szőlőbirtokosaink érdekében legközelebb közölni fogjuk.

A »Bars« című lap közleményét szöszereint azért közöljük, hogy jó lenne talán alkalmat adni városunk szülöttének, miszerint elismerést kivívott előadását Nagyvárad szőlő birtokos közönsége előtt elmondhassa s találmányát bemutathassa.

Gazdaközönség figyelmébe! Az állattenyésztés érdekében mint már a lapokban többször említve lett, olcsó marhasó lesz áruba bocsájtvá. A vármegye területén 8 helyt lehet jutányos ár mellett ilyen sót kapni és pedig Nagyváradon métermázsáját 6 frt 25 krért. Belényesen 6 frt 75 krért. Székelyhídon 7 frt 80 krért. Élesden 6 frt 55 krért. Szalontán 6 frt 18 krért. Margitán 6 frt 61 krért. Berettyó-Ujfaluban 7 frt 50 krért és Tenkén 8 frt 25 krért. Felhívjuk ennélfogva a t. gazdaközönséget, hogy állatjaik takarmányozásánál v. gyék igénybe a marhasót. Nagyvárad, 1898. május 20. Nagy Lajos, biharmegyei gazdasági egylet alelnöke.

Reich Jenő és Társa Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —
Gabonatőzsde.

Készaru buzában az irányzat gyenge volt.

Határidők.

Budapest, márcz. 20.

Buza őszre	— — — — —	10.40
Buza tavaszra	— — — — —	13.92
Tengeri	— — — — —	5.64
Rozs őszre	— — — — —	7.96
Zab őszre	— — — — —	5.98

Értéktőzde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, márcz. 20.

Déli vasut	— — — — —	78.—
Rimamurányi	— — — — —	253.—
Magyar jelzálog	— — — — —	253.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	256.—
Iparbank	— — — — —	107.—
Budapest közuti	— — — — —	387.1/2
Kereskedelmi bank	— — — — —	14.17
Salgótarjáni	— — — — —	614.—
Waggon-kölcsön	— — — — —	244.—
Villamos vasut	— — — — —	272.1/2

Az irányzat szilárd.

Bécs, márcz. 20.

Oszt. hitel	— — — — —	357.3/8
Magyar hitel	— — — — —	386.—
Allamvasut	— — — — —	360.78
Birodalmi márka	— — — — —	58.96

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. márcz. 20-án.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — — —	120.75
Magyar koronajáradék	— — — — —	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.—
Magyar földreformteremtési kötvény 4%	— — — — —	97.50
It. Iméresi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.50
Porvát-sziavon föld teremtési kötvény	— — — — —	97.75
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	— — — — —	157.50
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — — —	139.25
Oszt. járadék papirban	— — — — —	101.75
Oszt. járadék zústben	— — — — —	101.75
Oszt. járadék aranyban	— — — — —	121.—
Oztrák korona járadék	— — — — —	101.75
1860. Oztrák államsorsjegyek	— — — — —	142.50
Oszt. magyar bankrészevény	— — — — —	908.—
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	384.50
Oztrák hitelintézet részvény	— — — — —	356.80
Páris vista	— — — — —	359.50
Német birodalmi márka	— — — — —	58.92 1/2
London vista	— — — — —	120.85
Páris vista	— — — — —	47.70
20 márkás arany	— — — — —	11.79

SZERKESZTŐI POSTA.

Egy fiatal asszony. A felfogása ebben a dologban helyes, de így személyes illúziókkal szűk körűvé válik a téma. Ilyesmit vagy csevegés alakjában szellemesen kell feldolgozni, vagy komoly filozófiai alapon. Név nélkül különben semmit sem közölhetünk.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadbérlés 16. szám. Kiszérlés 15. szám.
Páros. Páratlan.

Ma szombaton, 1898. május 21-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Másodszor:

Folt, a mely tisztit.

Dráma 3 felvonásban. Irtá: Echegaray.

Személyek:

Matilde	— — — — —	Szilágyi Berta.
Enriqueta	— — — — —	Miklósi Ilona
Donna Concepcion	— — — — —	Laczkó Aranka.
Dolores, szobaleány	— — — — —	Hatala Györgyike.
Fernandó	— — — — —	Tompa Kálmán.
Don Justo	— — — — —	E. Kovács Gyula.
Don Lorenzo	— — — — —	Janovics Jenő.
Julio	— — — — —	Pataki Béla.

Helyárak mint rendesen.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, vasárnap, 1898. május 22-én:

Délután 4 órakor, fél helyárakkal:

Peleskei notárius.

Énekes bohózat 3 szakaszban, Irtá: Gaál J.

Este 7 órakor, rendes helyárakkal:
bérlétfolyamban.

Az ördög mátkája.

Eredeti népszínmű 3 felvonásban. Irtá: Géczy István.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

